

Norsk Militært Tidsskrift

UTGITT AV OSLO MILITÆRE SAMFUND | ÅRGANG 190 NR. 2/2020 KR. 90,-

Norges eldste militære

tidsskrift – siden 1831

NATOs militærkomité gjennom 70 år

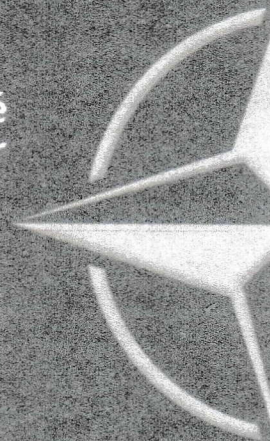
Kjell Dragnes
NATO, 2019.

ANMELDT AV ODD GUNNAR SKAGESTAD

Boken NATOs militærkomité gjennom 70 år er ført i pennen av Aftenpostens tidligere mangeårige utenriksredaktør, nå frilansjournalist Kjell Dragnes. Han har her gitt seg i kast med et tema som ikke umiddelbart synes å innby til de store litterære bravader eller utfoldelser. Desto mer fortjener forfatteren ros for å ha håndtert stoffet med sikker hånd, og for å ha levert en tekst som ikke bare er velredigert og gjennomgående velformulert, men et produkt som også meget leseverdig.

Mens de fleste fikk med seg at NATO i fjor feiret 70-årsjubiléum, gikk det kan hende under manges radar at også organisasjonens Militærkomité kunne runde en tilsvarende milepæl. Mens NATO – Atlanterhavspaktens organisasjon – er en folkerettslig konstruksjon, en forsvarsallianse og et politisk forum for alliansens medlemmer, er Militærkomitéen et arbeidsorgan hvor medlemslandenes militære eksperter møtes for å drøfte fagmilitære

NATOs
militærkomité
gjennom 70 år

spørsmål, herunder NATOs strategi og taktikk, med sikte på å gi alliansens politiske organer de best mulige og fortrinnsvis omforente fagmilitære råd.

Et særskilt sendelag

Oppdraget med å representere Norge i NATOs militære struktur tilligger vår Militærmisjon i Brussel. Militærmisjonen er et særskilt sendelag, og inngår ikke i Norges Faste delegasjon til NATO, men samarbeider med delegasjonen og dens sjef (Norges NATO-ambassadør). Sendelagets leder har tittel som norsk militær representant i Militærkomitéen – i NATO-sjargong hhv. "milrep" og "MC". Milrep'en er Forsvarssjefens representant, med oppgave å fremme norske interesser i alliansen. Milrep'en er, som forfatteren uttrykker det, Norges øyne, ører og stemme i NATOs hovedkvarter, en premissleverandør og et sendebud.

Boken er rikt illustrert med bilder fra alliansens historie, og er forsynt med et oversiktlig noteapparat. Stoffet er disponert kronologisk, langs to gjennomgående, parallelle "søyler" eller dimensjoner – henholdsvis de til dels vekslende sakene som Militærkomitéen har hatt på sitt bord opp gjennom årene, og de personene (Milrep'ene) som Norge har vært representert ved. Dette har vært et heldig grep.

Saks-dimensjonen reflekterer de sikkerhetspolitiske utfordringer og de skiftende politiske vinder og konjunkturer som har preget NATO-alliansen opp gjennom dens 70-årige tilværelse. Disse utfordringene presenteres innenfor en ramme hvor bakteppet er de dramatiske og til dels skjellsettende hendelser som alliansen har gjennomlevet. Noen kjappe stikkord: Suez og Ungarn høsten 1956, Berlin- og Cuba-krisene i 1961 og 1962, invasjonen i Tsjekkoslovakia 1968, Berlinmurens fall i 1989 og Sovjetunionens sammenbrudd i 1991. Videre NATOs omorientering på 1990-tallet til "out-of-area"-engasjement og fredsoperasjoner. Samt, alliansens respons på det 21. århundres nye rystelser, med terrorbekjempelse og den endrede sikkerhetssituasjonen i Europa etter Russlands annekasjon av Krim i 2014, og påfølgende krigføring mot Ukraina. Hver ny krise har avdekket nye utfordringer og avstedkommet nye runder med diskusjoner om veivalg, strategier og strukturer.

Norske bekymringer

Sentralt fra et norsk ståsted er selvsagt de spesielle utfordringer som har gjort seg gjeldende for Norges vedkommende, herunder både de krav som vi har stått overfor fra våre alliertes

side og de krav og ønskemål som vi fra norsk side har søkt å fremme overfor alliansen. På 1950-tallet var det viktig for Norge å motvirke en svekkelse av NATOs sårbare nordflanke, herunder vinne forståelse for behovet for å styrke Nordkommandoen. Våre ønskemål vant ikke alltid frem, og militært og økonomisk kunne norske myndigheter tidvis føle seg som et stebarn i NATO. En gjenganger var norsk påpekning av Nord-Norges strategiske betydning. På slutten av 1950-tallet og gjennom første halvdel av 1960-tallet var den norske atom- og basepolitikken et ankepunkt fra NATOs side, idet denne politikken ikke ble ansett som positiv for NATOs forsvarsevne.

USAs ønske om en mer balansert byrdefordeling har vært en stadig tilbakevendende sak siden 1950-årene. Typisk var følgende erklæring fra den amerikanske representant i Militærkomitéen: "Europeiske nasjoner bør bidra med mer av sine ressurser for sin sikkerhet og forsvaret av Europa. En sammenligning av prosentandelen av brutto nasjonalprodukt anvendt til forsvar og antall personer i uniform pr tusen innbyggere i de ulike nasjoner, avslører at USA bærer en uforholdsmessig stor del av byrden". Dette sitatet var fra juli 1966, og temaet er som kjent like aktuelt i dag.

Persondimensjonen

Og parallelt med utviklingen av de saksmessige utfordringene, finner vi i boken persondimensjonen: Den kronologiske presentasjonen av vår Milrep'er. De blir presentert dels i særskilte "bokser", med portrettfotos og CV (dessverre med hvit tekst på blågrå bakgrunn), dels i brødteksten for øvrig, hvor vi får et nærmere innblikk i deres befatning med Militærkomitéens løpende saker.

Fra og med kaptein Andreas Andersen Kielland Rygg og frem til vår forrige Milrep, viseadmiral Ketil Olsen,¹ har til sammen 22 høyere offiserer innehatt dette vervet. Her finner vi en rekke profilerte personligheter, som har satt sine spor etter seg – i Militærkomitéen så vel som i sin karriere i Forsvaret ellers. Frem til 1980-årene hadde alle våre Milrep'er krigserfaring, senest generaløyntnant Rolv Eios 1984-1988, som var med i Milorg som tenåring.

Som talsmenn for et lite land har mange av våre representanter opplevet å måtte slite i motbakke i møte med land med større

¹ Viseadmiral Olsen fratrådte ved årsskiftet 2019-2020, noen få uker etter at denne boken gikk i trykken. Han ble etterfulgt av viseadmiral Louise Dedichen, som er vår nåværende Milrep.

B Bøker

kjøttvekt. De har likevel gjennomgående maktet å ivareta Norges interesser med en tydelig stemme. Betydningen av Milrep'enes personlige egenskaper kommer klart frem i denne boken. Det gjelder hva angår både forbindelsene og samarbeidsforholdet med hjemmeapparatet samt relasjonene til deres kolleger i Militærkomitéen. Mye av arbeidet i Militærkomitéen foregår uformelt, selv om det holdes jevnlig møter der det fattes konsensusvedtak.

Dragnes har intervjuet en lang rekke Milrep'er fra de siste 30 år, og trekker den konklusjon at de personlige forbindelser og Milrep'enes personligheter har vært ytterst viktig for arbeidet i Militærkomitéen. En ulempe, som påpekes av flere av intervjuobjektene, har imidlertid vært det store gjennomtrekket av andre lands representanter i komitéen (se spesielt s.77 og s.89). De fleste av våre Milrep'ers kolleger sitter visstnok bare i to år. Til sammenligning har de norske Milrep'ene hatt en gjennomsnittlig tjenestelengde på 3 år og 2 måneder.

Til tross for bokens ringe tykkelse, beskjedne format, tallrike illustrasjoner og generøst luftige sider, inneholder NATOs militærkomité gjennom 70 år en imponerende mengde verdifull informasjon og nyttige betraktninger. Viseadmiral Ketil Olsen fortjener takk for at han som avtroppende Milrep tok initiativ til å få laget denne boken. Og, ikke minst, en særlig honnør til forfatteren Kjell Dragnes for hans eminente gjennomføring av prosjektet.

TRYGG LFS

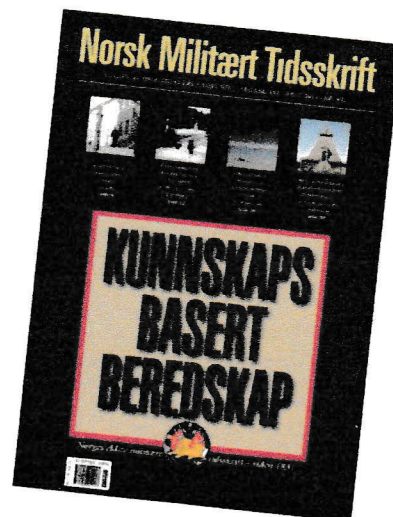

TRYGG LFS er en Nato-sertifisert kjetting spesielt utviklet for forsvaret som er kjennetegnet av suverent grep, høy kvalitet og lang levetid

TRYGG
 nøstet &

Telefon: 38 27 25 50
 E-post: post@trygg.no
www.trygg.no
www.nosted.com

Få NMT hjem i din egen postkasse!

Kun kr. 350,- pr år.
(Se detaljer på side 3 i bladet).